

Crònica

Alfred Wegener Ha estat tristement confirmat el temor que existia per la sort de l'expedició alemanya a Groenlàndia; Alfred WEGENER morí en novembre de l'any passat, en tornar del campament "Eismitte", mentre que els seus companys—si exceptuem l'esquimal Rasmus, del qual no es tenen encara avui notícies—foren trobats en bon estat de salut.

WEGENER ha estat un dels pocs esperits sintètics que, ascendint entre els múltiples camins de la investigació especial, han sabut buscar i trobar nous i grans resultats. La seva teoria de la deriva dels continents, fundada en 1912, li donà fama mundial. En unió amb les seves investigacions sobre el desplaçament dels pols i els climes geològics, que efectuà en col·laboració amb el seu sogre KOPPEN, hagué d'ocupar-se decisivament no tan sols de Geofísica, Climatologia i Geografia, sinó, també, de quasi totes les ciències naturals aplicades. No li mancaren contradictors; però encara que en les seves teories poden haver-hi mants punts discutibles, les seves idees fonamentals avui poden tenir-se per segures i són reconegudes universalment. La lluita per les seves doctrines sempre la portà WEGENER amb serietat científica. El seu mèrit com a home correspongué a la seva obra científica; contrari als honors externs, treia les darreres conseqüències de les seves idees en exposar—igual que els seus companys—la seva vida per a la comprovació de les seves teories.

La labor efectuada per WEGENER no quedà, ni de molt, limitada a la seva especialitat geofísica; hem d'esmentar, també, els seus admirables treballs meteorològics sobre la termodinàmica de l'atmosfera i la disposició i sistema de vents de les capes superiors, i referent als meteors; junt amb això, recollí en els seus viatges nombrosos resultats de caràcter geomorfològic i glaciològic.

WEGENER, que havia nascut a Berlín en 1880, començà la seva activitat científica als vint-i-cinc anys a l'Observatori Aeronàutic de Lindberg. Ja un any després, prengué part en l'Expedició Danesa al Nord i Est de Groenlàndia, dirigida per Mylius ERICSEN (1906-1908). A la investigació de les capes superiors de l'aire, que emprengué aleshores amb estels i globus, foren consagrats també els seus primers treballs científics. Després de tres anys d'actuar com a "Privatdozent" a la Universitat de Marburg, anà per segona vegada (1912-1913) a l'Est de Groenlàndia, amb el capità danès I. P. COCK; ambdós hivernaren en la zona marginal de l'"Inlandeis" i després creuaren sols, a peu, tota la massa de gel de l'illa per la seva major amplària (1.200 quilòmetres). Els importants resultats científics d'aquesta expedició, l'estudi de la qual acabà WEGENER en 1928, constitueixen la darrera de les seves grans obres.

En 1929 emprengué l'excursió preparatòria a Groenlàndia, la qual permeté conèixer un lloc per on es pot realitzar l'ascensió a l'"Inlandeis" en el fons del fiord Umanak. Les masses de gel que en la primavera de 1930 tancaren el fiord durant un mes i mig més del que hom esperava, foren fatals, no per al gros de l'expedició, però sí per a ell. L'aprovisionament de l'estació "Eismitte" es retardà fins al començ de la nit hi-

vernal amb les seves tempestes de neu. Malgrat el retorn de dotze esquimals, WEGENER, amb el Dr. LOWE, arribà després de les majors privacions a l'estació central el 30 d'octubre, per a, fidel al seu pla científic de màxim aprofitament del temps, tornar a la costa, malgrat de lo molt desfavorable del temps, després d'un dia i mig solament de repòs. En això trobà la mort. No pogué ja ésser testimoni de la coronació dels decisius descobriments—especialment sobre l'economia i la inesperada potència de l'"Inlandeis"—efectuats per l'expedició preparatòria.

Des de 1921, WEGENER fou professor extraordinari de la Universitat de Hamburg, on dirigí, a més, la secció de Meteorologia teòrica de l'Observatori Alemany; actualment ocupava el càrrec de professor ordinari de Geofísica a la Universitat de Gratz.

Premi Eugenio Rignano La família del difunt Director de *Scientia*, interpretant el desig seu, ha posat a la disposició de la revista esmentada la quantitat de cinc mil lires, import del Premi Reial de Filosofia, que li conferí l'Acadèmia Royale des Lincei, el mes de juny de 1930, per tal que, sota la forma més pràctica, aquesta quantitat sigui destinada a l'encoratjament dels estudis científics d'un caràcter general.

Per a realitzar aquesta finalitat, la revista *Scientia* institueix un *Premi Eugenio Rignano*, al qual es complau la pròpia revista a contribuir, afegint a la quantitat generosament donada per la família, una quantitat igual.

El *Premi Eugenio Rignano*, de deu mil lires italianes, serà concedit per *Concurs Internacional* a l'autor, jutjat de més mèrit, d'un estudi sobre l'assumpte següent:

L'evolució de la noció del temps

Condicions del concurs:

1.—Els aspirants al Premi hauran de fer conèixer la seva intenció de prendre part al Concurs enviant la seva obra a la Redacció de *Scientia*, tot el més tard, el 31 de desembre de 1932.

2.—Les obres hauran d'ésser inèdites o publicades després de l'any 1930; hauran d'ésser escrites en una de les següents llengües: italià, francès, anglès, alemany, espanyol; les obres no impreses hauran d'ésser escrites a màquina.

3.—En tot cas, cada una de les obres ha d'anar acompanyada d'un resum escrit a màquina, el qual no ha de tenir més de 15 pàgines, que pugui ésser publicat com article en la revista.

4.—L'examen de les obres enviades serà confiat a una Comissió, nomenada per la Direcció de *Scientia*.

La caça de la ballena a Noruega L'estació de la caça de la ballena ha estat escursada enguany d'algunes setmanes, per conseqüència de la superproducció d'oli de ballena, que ha donat els resultats següents per a l'estació d'octubre de 1930 a abril de 1931: producció mundial, 3.600.000 barrils; la part de les societats noruegues ha estat de 2.400.000 barrils aproximadament. Noruega ha venut per 130 milions de coronas aproximadament, import de 1.800.000 barrils; té, encara, 600.000 barrils no venuts.

La producció total hauria estat molt més important si la Societat "Unilever" no hagués declarat que no podia comprar res aquest any. Menys de 5 per 100 de la producció noruega prové de les manufactures de terra ferma; 96 per 100, aproximadament, és produït per manufactures flotants.

La petita ciutat de Sandefjord bat el record com el més important centre de la caça de la ballena, amb més del 50 per 100 de tota la producció noruega; després ve Toensberg (la més antiga ciutat de Noruega, fundada fa més de mil anys) amb 33 per 100 i, finalment, Larvik, amb 10,3 per 100. Aquestes tres petites ciutats estan situades a l'oest, a l'embocadura del fiord d'Oslo.

El Parlament del país ha refusat de ratificar la fusió de la societat "Lilleborg", d'Oslo, amb els interessos de la "Unilever" a Noruega, i això ha portat un canvi de ministeri i ha creat una tensió entre el trust i les societats noruegues. "Unilever" ha declarat recentment, que no compraria res a les societats noruegues durant l'estació 1931-1932, i no sols envia els seus propis vaixells de caça, sinó que àdhuc desitja augmentar la seva flota per a la campanya pròxima.

És de remarcar que malgrat aquesta amenaça i el gran lock-out en la indústria del país, la corona noruega no ha cedit, sinó que manté el seu valor internacional, circumstància atribuïda, en gran part, a les importants entrades de lliures esterlines per l'oli de ballena recentment venut.

La metal·lúrgia i els metalls lleugers : Aquest ha estat el tema principal tractat a la darrera reunió, tinguda a Viena, de la "Deutsche Bunsen-Gesellschaft für angewandte physikalische Chemie".

La "Zentralstelle für Wissenschaftlich-Technische Forschungsarbeiten" ha editat, amb destinació a aquesta reunió, un fascicle que conté una interessant sèrie de treballs sobre el tema esmentat.

Es tracta, especialment, de cinc treballs sobre el Glucini i els seus aliatges, la importància dels quals cada dia és major. Cal esmentar, a més, un estudi químic-analític de H. FISCHER sobre la sensibilitat de la reacció al toc amb el "dithizon" en el dosatge de certs metalls pesats, així com tres estudis sobre problemes orgànics: la goma llaca; les pèrdues "dielèctriques" en els olis; algunes propietats tèrmiques del toluèn.

El fascicle conté, també, treballs sobre la temperatura que regna en un arc elèctric i sobre la teoria dels forns d'inducció que no comporten nucli.

L'estudi de la Química Agrícola : El Doctor P. KRISCHE (Berlín) ha publicat, per a l'Assemblea general de la secció de química agrícola del *Verein Deutscher Chemiker* un treball "Sobre les institucions actuals de recerques i d'estudis de química agrícola" sota la forma d'un mapa mundi. Aquest mapa el conté el núm. 10 de la revista *Die Ernährung der Pflanze*, del 15 de maig darrer.

Es tracta d'un primer assaig per a donar-se compte de totes les institucions de recerques i d'estudis existents, comprenent-hi les institucions especials vinícoles, les que s'ocupen de la jardineria, del conreu del tabac, del cotó, etc. Hom hi veu tres re-

gions centrals de l'acció experimental agrícola. Europa ocupa el primer lloc (segons el nombre d'estacions); vénen després els Estats Units i el Japó. És interessant de remarcar que a les colònies angleses, franceses i holandeses també hom s'esforça molt a desenrotllar la recerca químic-agrícola.

Nous treballs sobre la Cianamida

La *Zeitschrift für angewandte Chemie* ha publicat, amb motiu del 60 aniversari de N. CARO, un número especial titulat "Kalkstickstoff", que conté una sèrie d'articles molt importants sobre el carbur de calci, la cianamida càlcica i els seus derivats, amb un estudi d'A. COCHET sobre la nitruració del carbur de calci, reportant experiències executades al laboratori de recerques de la "Societat de Productes Nítrogenats" de París.

Els punts importants d'aquest estudi concorden amb els resultats dels treballs efectuats en aquests darrers anys al laboratori central de la "Bayerische Stickstoffwerke A. G." referents a l'equilibri de la nitruració de carbur a temperatures superiors a 1000°.

El mateix número conté, igualment, moltes comunicacions de FRANK i d'altres col·laboradors sobre la preparació de cianamides pura, càlcica i magnèsica, i sobre l'equilibri de les reaccions, sobre la formació de cianogen a partir de la cianamida càlcica, sobre la teoria de la nitruració del carbur en cianamida, sobre la calor de formació del nítrit de calci, així com un treball analític de POHLAND sobre la separació de les substàncies que acompanyen el nítrogen que serveix per a la preparació de la cianamida.

La situació de la indústria de la potassa a Alemanya

A l'Assemblea dels "Kaliwerke Aschersleben" hom ha expressat l'opinió que els nous jaciments descoberts a Espanya, Amèrica, Polònia i Rússia exerciran una influència desfavorable en les vendes de potassa alemanya. D'ací que el konzern "Salzdetfurth", al qual pertany la societat esmentada, no vol contreure deutes ni llençar-se a empreses dubtoses. A més, hom ha reforçat el lligam intern entre les tres societats del konzern. "Salzdetfurth" posseeix, actualment, més de la meitat del capital-accions de "Aschersleben" i de "Westeregeln" i aquestes dues darreres societats posseeixen juntes més de la meitat del capital-accions de "Salzdetfurth". La suma global del capital actiu només és de 36 milions de marcs i la participació al "Kalisyndikat" és de 240 mil·lèsims. La reducció del capital-accions permet d'esperar que hom continuarà distribuint als accionistes dividends satisfactoris. Contràriament a les empreses "Wintershall" i "Burbach", hom no té ací la intenció de consagrar sumes importants a l'explotació del petroli. Aquesta s'opera actualment en cooperació amb la "Deutsche Petroleum A. G.". Aquesta darrera efectua, també, taladraments en la mina de potassa abandonada de la "Adolfsgluck A.-G."; però fins ara les constatacions que hom hi ha fet han tingut per conseqüència refusar tota participació fora dels seus propis terrenys. Contràriament a la "Wintershall", a l'Assemblea general del konzern "Westeregeln", hom ha emès l'opinió que el sulfat de potassi no és pas indispensable del tot a la fa-

bricació dels adobs compostats. Un tal adob esdevindria massa car. Val més emprar clorur de potassi. Amb tot, hom constata que les negociacions en curs en el sinus de la indústria de la potassa, relatives a una intervenció comuna en la qüestió dels adobs compostats, porten camí d'assolir l'èxit.

La situació de la I. G. Farbenindustrie, A. G.

A l'igual que en els tres darrers anys, l'"I. G. Farbenindustrie A.-G." ha distribuït als seus accionistes un dividend de 12 per 100. En relació a 1929, el capital-accions ha disminuït de 85.630.800 marcs i assoleix ara la suma de 713.717.000 marcs, tota vegada que la direcció ha apoiat, mitjançant una compra d'accions, els esforços de les banques que tendeixen a contenir la baixa dels canvis a Borsa. Ha adquirit, a més, grans quantitats d'accions a persones que han expressat el desig de canviar-les contra les de la "Internationale Gessellschaft für Chemische Unternehmungen A.-G. (I. G. Chemie)" de Bâle. Així mateix, la Societat ha comprat per 24.714.000 marcs d'accions de la "I. G. Farbenindustrie" a la "Rheinische Stahlwerke" i les ha cedit per 41.190.000 marcs d'accions de la "A. Riebeck'sche Montanwerke A.-G.", de Halle, ço que ha tingut per efecte afavorir la concentració dels interessos miners de la "I. G." En vista de tots aquests canvis, la distribució de dividends ha requerit 10.300.000 marcs-or menys que en 1929. L'interès brut per a 1930 és igual, deduïdes les despeses generals, a 217.480.968 marcs. La Memòria precisa que vista la crisi econòmica, la xifra de negocis i l'interès han disminuït, sobretot en ço que es refereix a la producció de nitrogen. La crisi internacional ha afectat, en particular, la indústria tèxtil i ha fet inevitable el descens de les vendes de colorants i de productes per al tint. De totes maneres, comparativament a la baixa de la xifra de venda soferta pels altres productes, la indústria dels colors dona mostres d'una gran resistència. Certes firmes concurrents venien llurs productes amb pèrdues: d'això n'ha resultat que una d'elles, la societat italiana "Aziende Chimiche Nazionale Associate" (ACNA) ha fallit vers la fi de 1930.

L'"I. G. Farbenindustrie" té la intenció de salvar aquesta Societat amb l'ajuda del Konzern Montecatini, col·locant-la sobre una base econòmica sana. Pel que fa als productes minerals, els productes orgànics intermediaris, els dissolvents i els metalls lleugers, la venda dels quals depèn, particularment, de la situació econòmica general, tota vegada que són utilitzats en grans quantitats en la gairebé totalitat de les branques d'indústria, hom ha pogut atenuar els efectes de la crisi, gràcies a mesures de fabricació i a la creació de nous camps d'utilització. La situació és molt satisfactòria per a certs productes especials. Els tanins sintètics, standarditzats sota el nom de "Tanigan", són molt ben introduïts, així com les llanes de col·lodió. El comerç de les especialitats s'ha descabdellat d'una manera particularment favorable. L'ur nombre s'ha enriquit considerablement amb noves preparacions: *quinoplasmin*, emprat en la profilàxia i el tractament de la malària; *elityran*, hormona de la gran tiroide, destinada al tractament dels trastorns funcionals d'aquesta darrera; *prolan*, hormona del lòbul anterior de la hipofisi; *abrodil*, agent de contrast emprat per a la radiografia de les vies urinàries i de la pelvis dels ronyons. El desenvolupament de les instal·lacions de producció de sèrums, a Marburg, ha continuat, també, progressant. La nova manufactura de paper fotogràfic, a Leverkusen, ha obtingut bons resultats, tant des del punt de vista de la qualitat, com des del punt de vista comercial. Les vendes de seda

artificial han quedat (en quantitat) al mateix nivell. Hom ha pogut contenir la baixa dels preus simplificant i fent menys car el mode de producció i produint seda d'una valor marxant més elevada. En el que es refereix a la hidrogenació, gràcies a nous descobriments i recerques, el cost del procediment ha pogut ésser encara reduït; de totes maneres, vistos els baixos preus actuals, no és possible en aquest domeny cap treball remunerador.

Entre les empreses lligades a la "I. G. Farbenindustrie A. G.", pel contracte de comunitat d'interessos, la "A. Riebeck'sche Montanwerke A. G." ha hagut d'aturar provisionalment moltes manufactures. A la "Dynamit A.-G." (antigament Alfred Nobel & Cia) d'Hamburg i Colònia, les vendes d'explosius han disminuït, a causa de la mala situació de les indústries mineres i de les pedreres. Les vendes han baixat, també, a la "Rheinisch-Westfälische Sprengstoff A.-G." de Colònia, empresa productora de cel·luloide i matèries plàstiques, degut a la disminució del poder adquisitiu de les masses de població que constitueixen el gros dels consumidors d'aquests productes.

**Canya de sucre i
cautxú a les Índies
: Neerlandeses :**

El Director General d'Agricultura, a les Índies Neerlandeses, Dr. Ch. BERNARD, ha fet interessants declaracions referents a la intervenció del Govern de les Índies Neerlandeses en els conreus.

La restricció del cultiu de la canya de sucre segons el pla CHADBOURNE—ha dit—és l'únic mitjà que permet d'acudir en ajuda d'aquest cultiu. Comporta certs riscos per un any, però té grans probabilitats d'èxit i avantatges per als anys següents. Els productors s'han pronunciat amb una forta majoria—el 78 per 100—a favor del pla CHADBOURNE, mentre que solament el 18 per 100 han votat contra.

En ço que pertoca a les restriccions que cal aportar al conreu del cautxú, ja és diferent. El Govern desitja en tots els casos mantenir-se neutral i no afavorir ni perjudicar ningú. Abans d'abandonar les regions tropicals, el Dr. BERNARD ha estudiat atentament el pla MAXWELL i molts d'altres que han estat proposats en vistes a remeiar la situació crítica que travessen els plantadors, i ha arribat a la conclusió que cap dels plans considerats no respon a les finalitats que hauria de proposar-se una acció governamental que tendís a limitar la producció del cautxú.

Hom topa amb tres dificultats principals. En primer lloc, cal comptar amb els adversaris per principi. Després, vénen els americans que conreen el cautxú per a llur propi ús; en aquest cas, la intervenció governamental podria provocar complicacions diplomàtiques amb els Estats Units. Finalment, hi ha els productors indígenes.

Un control de les explotacions és absolutament impracticable de resultes del fet de les dificultats de la repartició de la producció. Així mateix, una limitació de la superfície dels conreus no donarà pas gran resultat, donat que gràcies a una producció seleccionada, el rendiment tornaria a augmentar ben depressa. Cal fer remarcar que és desencertat de pretendre que el fort augment de la producció, en el transcurs d'aquests darrers anys, és degut als productors indígenes; ben al contrari, mentre les empreses han doblat llur producció de 1925 a 1929, durant la mateixa època la producció indígena només ha augmentat de 20.000 tones.

Solament per mitjà d'una entesa íntima entre productors i consumidors hom arribarà

a un resultat. Entre les causes de la crisi de la indústria del cautxú, el Dr. BERNARD assenyala la disminució del consum per seqüència d'una menor capacitat de compra. Aquest fenomen es manifesta netament a les Indies Neerlandeses.

Fins ara, hom no discerneix en aquestes regions cap indicatiu que permeti preveure una fi pròxima a la crisi.

REUNIONS, CONFERENCIES, CONGRESSOS

La crisi econòmica : El Congrés de la Cambra de Comerç Internacional celebrat el mes de maig a Washington estudià nombroses qüestions a les quals la crisi econòmica dóna una actualitat colpidora.

Entre els estudis presentats, un dels més importants fou el report sobre la distribució als Estats Units i a Europa, preparat pel Comitè Europa-Estats Units de la Cambra de Comerç. La part del treball referent a Amèrica ha estat executada pel Sr. F. P. VALENTINE, de la "American Telephone and Telegraph Company" ajudat per un estadista escollit entre els seus col·laboradors: M. C. JUDKINS.

El Sr. UWICK, director de l'Institut Internacional d'organització científica del treball, a Ginebra, s'ha encarregat de la part corresponent a Europa i de la redacció de les conclusions que comparen la situació sobre els dos continents. Ha dut a bon terme aquesta delicada tasca que consistia a posar en paral·lel les molt nombroses dades numèriques que poden ésser obtingudes sobre els Estats Units i les estadístiques rares, incompletes, sense homogeneïtat, que produeixen els diversos països d'Europa.

La carència d'estadístiques en el Vell Món, és el que colpeix el llegidor d'aquest report: pot treure'n una útil lliçó, però no era pas aquesta la finalitat principal del redactor. El director de l'Institut Internacional d'organització científica del treball acceptà d'encarregar-se d'aquesta enquesta, puix que ell estava particularment ben situat per donar-se compte que els esforços de racionalització només s'havien adreçat, fins al moment actual, a una de les tres fases de la circulació dels béns: la producció. Les dues altres fases, distribució i consum, han estat negligides i nosaltres sentim pesadament les conseqüències d'aquest error.

IV Congrés Internacional de Geografia. - París 1931 D'acord amb la decisió de la Unió Geogràfica Internacional, reunida a Cambridge, en 1928, el IV Congrés Internacional de Geografia s'ha celebrat a París en la segona quinzena de setembre darrer. El primer Congrés tingué lloc a Philadelphia abans de la guerra; el Congrés d'El Caire es reuní en 1925; el darrer fou a Cambridge, en 1928.

De l'organització del Congrés de París n'ha tingut cura el Comitè Nacional de Geògrafs francesos. La seu de la reunió ha estat l'Institut de Geografia, però a l'Institut Henri-Poincaré, i a l'Institut d'Estudis hispànics, dependents de la Universitat de París i adjunts a l'Institut de Geografia, es celebraren també gran nombre de sessions.

La presidència del Congrés quedà integrada pel general BOURGEOIS, president de la Unió Geogràfica Internacional; el prof. Emm. de MARTONNE, secretari del Congrés, i director de l'Institut de Geografia; el general VACHELLI, Sr. I. BOWMAN, Brig. WINTERBOTHAM i Sr. E. ROMER, vice-president de la Unió Geogràfica Internacional.

Prop d'un miler de congressistes es reuniren; uns cinquanta eren els països representats. Pel nombre d'inscrits destaquen: França (275), Anglaterra (85), Estats Units (70), Itàlia (70), Bèlgica (40), Polònia (35), Suïssa (30), Txecoslovàquia (25). A aquest Congrés Internacional de Geografia només uns 15 membres representaven Espanya, dels quals cap pertanyia al professorat de les nostres Universitats i Instituts Nacionals d'Ensenyament. Els únics centres d'ensenyament representats foren les Universitats de Madrid i de Saragossa.

El Dr. J. M. TORROJA, secretari general de la Societat de Geografia de Madrid, portava junt amb els doctors Odón i Rafael DE BUEN, de l'Institut Espanyol d'Oceanografia, de Madrid, la representació oficial del Govern de la República. El professor i diputat a Corts, En M. SANTALÓ, de l'Escola Normal de Girona, aprofitant un breu descans parlamentari, assistí al Congrés i portà la representació del Ministeri d'Instrucció Pública...

El Govern de la Generalitat de Catalunya manifestà viu interès per aquest Congrés, delegant als professors Srs. PAU VILA i Dr. J. MARCET I RIBA, antics directors del Seminari de Geografia de la Mancomunitat de Catalunya, dissolt des de 1923.

La Sala d'Exposició del Congrés, lloc de reunió dels congressistes, era també lloc d'informació geogràfica, pels mapes, obres geogràfiques i material de propaganda editorial. Cridà especialment l'atenció l'exposició dels fascicles i volums publicats de la "Géologie de la Méditerranée Occidentale" amb les tres sèries de la "Géologie des Pays Catalans", "Géologie des Chaines-Bétique & Subbétique" i de la "Géologie des Chaines Nord-Africaines", així com altres publicacions referents a la nostra geologia.

Els congressistes reuniren gran nombre de publicacions editades, per la Unió Geogràfica Internacional i pel Congrés de Geografia de París. Les sessions tingueren lloc del 18 al 24 de setembre darrer i es presentaren prop de 500 comunicacions, de les quals solament deu fan referència a les terres peninsulars. Les sessions referents a Topografia i Cartografia (125 comunicacions), la Geografia Humana (100 com.), Biogeografia (85 com.), Geografia Física (80 com.), foren les més actives. Les de Geografia Històrica (20 com.) i de Bibliografia i Ensenyament foren menys freqüentades.

Les comunicacions referents a Espanya foren presentades per: H. de CASTRO (Madrid), *Travaux de l'Institut Géographique de Madrid*; E. HERNANDEZ-PACHECO (Madrid), *Rapport du Président de la Commission des terrasses pliocènes et pléistocènes*; J. MARCET I RIBA (Barcelona), *Terrasses de la Catalogne*; R. DE BUEN (Madrid), *Coopération de l'Espagne dans les travaux océanographiques*; L. GARCÍA SAINZ (Palma de Mallorca), *Les surfaces rouge-jaunâtres dans le N. E. de l'Espagne*.

També fan referència a Espanya les comunicacions següents: F. NUSSBAUM (Berlín), *Surfaces d'aplanissement tertiaire dans les Pyénées Orientales*; Dr. P. VOSSELER (Basel), *Blindung und Zerstörung tertiärer Rumpfflächen (N. W. del Iberischen Halbinsel)*; MAX SORBE (Lille), *Le peuplement rural en Espagne*; P. MONBEIG (París), *Madrid*; P. VILAR (París), *Utilisation des fleuves espagnols au point de vue hydroélectrique*.

S'organitzaren gran nombre d'excursions abans i després del Congrés a diversos

indrets de França i d'Algèria, dirigides per eminents geògrafs francesos, que exposaren l'estat actual dels esdeveniments geogràfics de França.

Les tasques del Congrés foren completades amb la visita d'un cert nombre d'exposicions de caràcter geogràfic, algunes disposades expressament per al Congrés: l'Exposició de cartes antigues de la Biblioteca Nacional, la del Servei Hidrogràfic de la Marina, el Museu de plans de relleu dels invàlids, del Servei Geogràfic de l'Armada, la de la Biblioteca i Museu Condé, al Castell de Chantilly, per invitació de l'Institut de França, al qual pertany el Domini de Chantilly. Però especial importància tingué la visita oficial a l'Exposició Colonial Internacional, dirigida per prestigioses personalitats i avalorada amb la distribució de nombrosos follets d'innegable vàlua. Seria molt llarg de resumir la visita a tants pavellons recorreguts, però cal recordar la visita, dirigida pel professor P. FOURMARIER, als pavellons d'Indoxina, al de l'Àfrica Occidental Francesa, d'Algèria, de l'Àfrica del Nord, el de Madagascar, el del Congo Belga.

A les visites efectuades cal afegir la de l'Aerodrom de Le Bourget, per fer-se càrrec del Servei Meteorològic, de tanta importància en la navegació aèria, i les instal·lacions foto-aèries MOREAU, pel dressament de plans utilitzant l'aviació.

La sessió de clausura del Congrés fou el 24 de setembre darrer, al gran anfiteatre de l'Institut d'Oceanografia.